

**Wie vindt, die zoekt verder.
Speuren naar het verleden van je
vereniging**

Peter François

(Conservator AST – Stad Halle)

Wie ben ik?

- Historicus en musicoloog
- Conservator van een museum en medewerker van een stadsarchief
- Muzikant en archivaris van een hafabravereniging

De afbeeldingen in de slides houden verband met het historisch onderzoek naar de Koninklijke Harmonie Sinte-Cecilia van Halle (P. FRANCOIS, *Servais, fils de l'harmonie – De familie Servais en de Halse Harmonie*, Halle, 2015.)

De XII werken

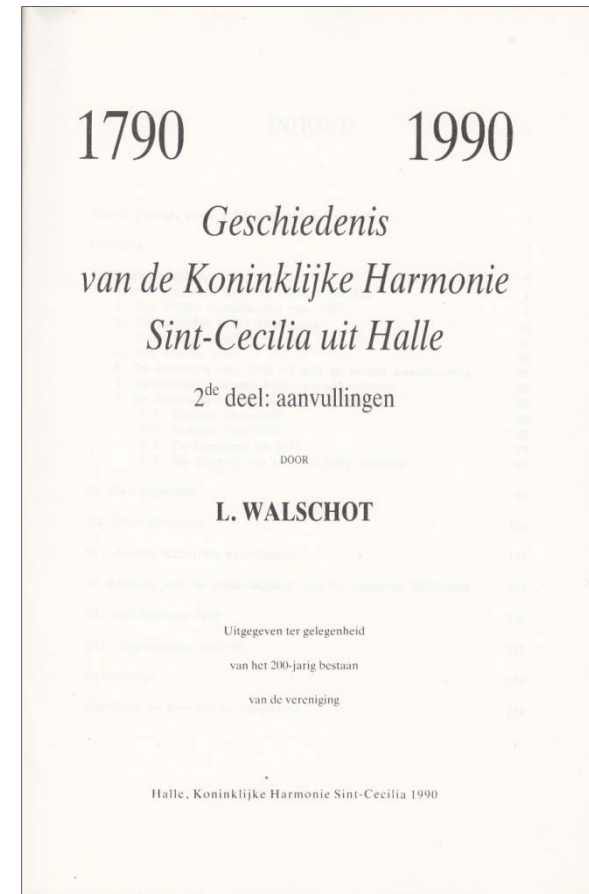
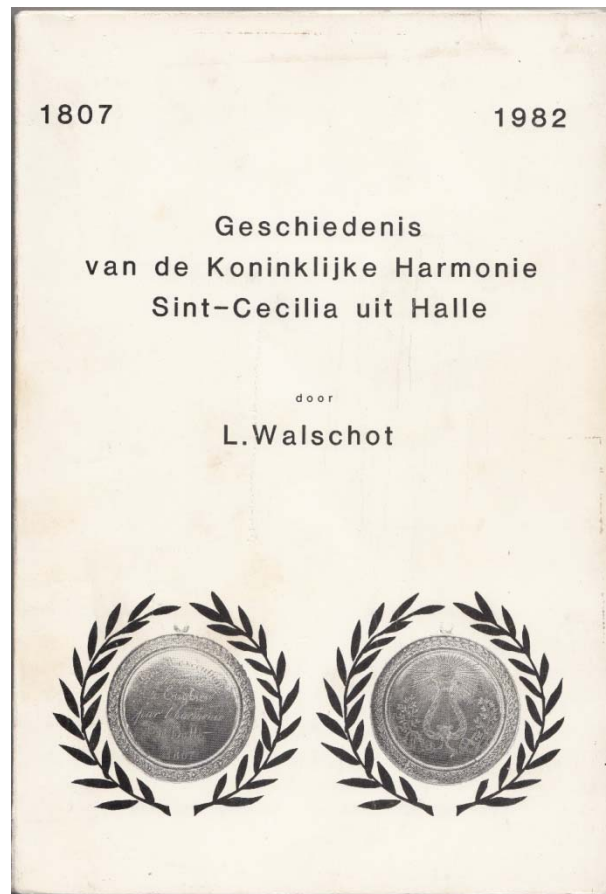
- I. Het werk van de voorgangers
- II. Het verenigingsarchief
- III. Vul het archief aan
- IV. De Heemkring of gemeente
- V. De collega's
- VI. Het parochiearchief
- VII. De gemeenteadministratie
- VIII. Hogerop
- IX. De pers, vaak een goudmijn!
- X. Festivals en wedstrijden
- XI. Allerlei manifestaties
- XII. De mensen achter de vereniging

I. Het werk van de voorgangers

- Heeft er zich al iemand verdiept in de verenigingsgeschiedenis?
 - Gepubliceerd?
 - Werknota's?
- Komt de vereniging al zijdelings ter sprake?
 - Bijv. werk over het culturele leven in je gemeente (bvb. boek 'Veel volk verwacht')
- Bewaar 'kritische afstand'

Twee oudere publicaties over de geschiedenis van de Halse harmonie - oudere publicaties zijn waardevolle bronnen, maar behoud kritische afstand en volg ze niet blindelings.

II. Het verenigingsarchief

- Grondig bestuderen
- Indien nodig ook ordenen
- ! Ook de
 - medailles
 - diploma's
 - opnames
 - partituren
 - foto's
 - rekeningen
 - zelfs instrumenten, trofeeën, ...

Deze medaille uit 1807 is de oudste getuigenis van het bestaan van de harmonie (Archief Halse Harmonie)

VILLE DE HAL.

Tirage au sort réglant l'ordre du Festival du 20 Mai 1850.

1 Sapeurs-Pompiers BRUXELLES.	12 Gossec BRUXELLES.	23 Cercle de S ^{te} Cécile. BRUXELLES.
2 Les Artisans LOUVAIN.	13 Vocale l'Union BRUXELLES.	24 Jeunesse TUBIZE.
3 Société Philharmo- nique de LAEREN.	14 Weber S ^{te} JOSSE-TEN-NOODE.	25 Fanfares CASTRE.
4 Amis de la Paix LOUVAIN.	15 Fanfares ENGHIEN.	26 Orphéique S ^{te} GILLES.
5 Harmonie de BRAINE-LE-COMTE.	16 L'Espérance BRUXELLES.	27 Société de DENDERWINDEKE.
6 Goudimel de GOSSELIES.	17 S ^{te} Cécile GRAMMONT.	28 Philharmonique CLABECQ.
7 Vrais Amis BRUXELLES.	18 Guy d'Arezzo UCCLE.	29 Chœurs de GRAMMONT.
8 Rhetorique de Wyn- gaerd BRUXELLES.	19 L'Union, Fanfares WATERLOO.	30 S ^{te} Cécile BRUXELLES.
9 Société de Musique de NIVELLES.	20 L'Union de NINOVE.	31 Apollon BRUXELLES.
10 Amis Réunis de BRUXELLES.	21 S ^{te} Cécile UCCLE.	32 Gaité BRUXELLES.
11 S ^{te} Denis FOREST.	22 Mélomanes BERGHES.	33 Chœurs de WATERLOO.

**Le Festival sera ouvert par les Sociétés d'Harmonie et
de Chant d'Ensemble de Hal.**

Het programma van een festival (1850) geeft een beeld van het muziekleven en de verenigingen die daarin actief zijn (Archief Halse Harmonie)

III. Vul het archief aan

- Probeer het archief aan te vullen met materiaal van (oud-)muzikanten en –bestuursleden
 - Originele stukken of kopie/scan
- Moedig hen ook aan om
 - te vertellen
 - documenten te situeren
 - foto's van namen te voorzien

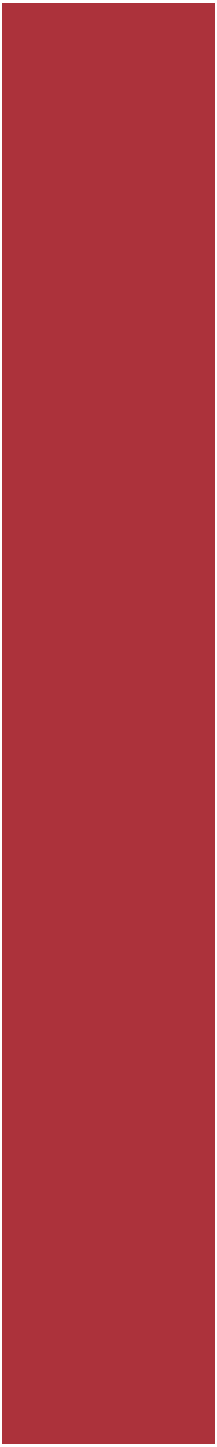
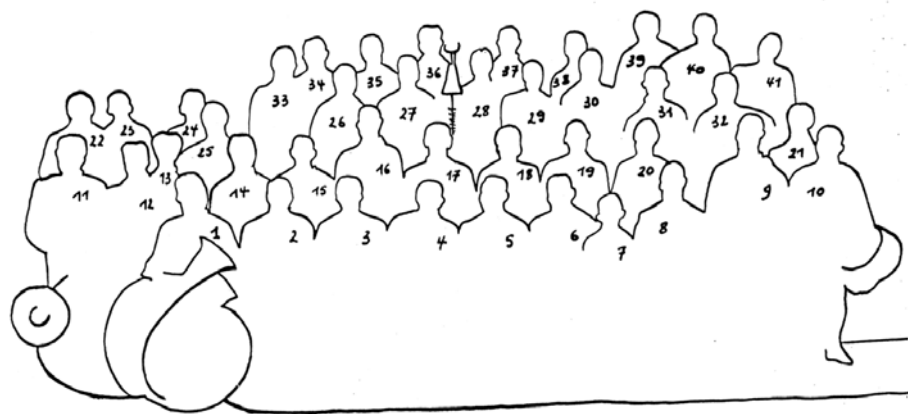
-
- Voorbeeld: archief Kon. Harmonie Sinte-Cecilia Halle:
 - Vóór 2002: enkele losse papieren, enkele diploma's, facturen uit de jaren 1980
 - 2002: 'oud' archief (1833-1960)
 - 2004: secretariaatsarchief 1930-2000
 - 2004, 2006, 2010, 2012, 2014: kleine persoonlijke archieven van vijf (oud-)bestuursleden
 - 2014-2015: voorzittersarchief 1971-2009 (met uitlopers tot 1930)

Foto uit een privéarchief met muzikanten uit de harmonie (1912)

De meeste personen op deze foto van de harmonie (1898) konden geïdentificeerd worden, omdat er dertig jaar geleden een lijst van de gefotografeerden was gemaakt (Archief Halse Harmonie)

Ook deze personen konden via interviews grotendeels geïdentificeerd worden (foto ca. 1920)

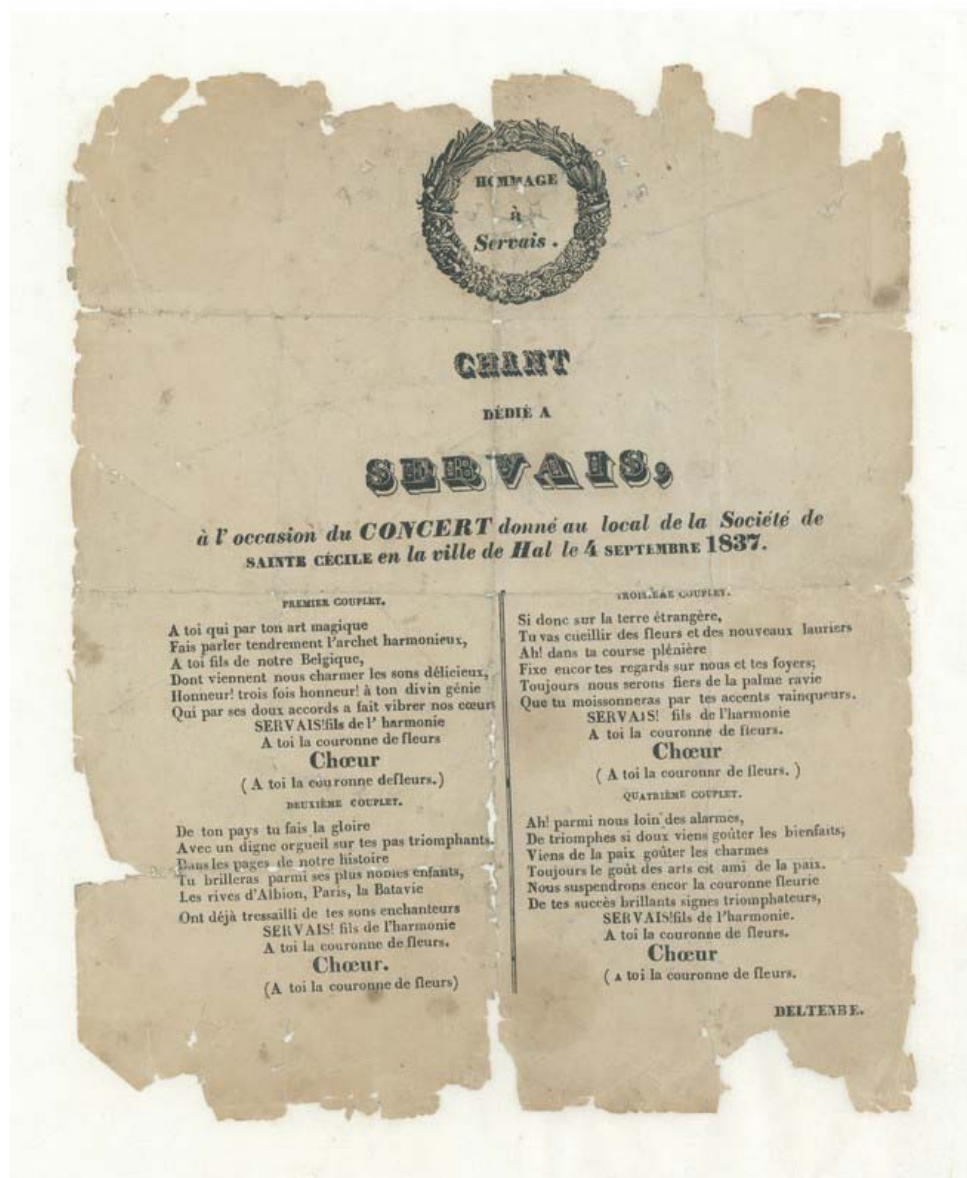

IV. Heemkring of gemeente

- Er is mogelijk materiaal aanwezig
 - bij de plaatselijke heemkundige kring
 - in het lokale of regionale museum
 - in het gemeentearchief

Affiche voor de festiviteiten n.a.v. het 125-jarig bestaan van de harmonie (1932) (© den AST – Streekmuseum Halle)

Archiefstuk (1837) uit de
museumcollectie met
betrekking tot de harmonie
(© den AST –
Streekmuseum Halle)

Monsieur le Bourgmestre

Je présente mes respects avec moi-même à la Nation
de Ville. Je prie la Puissance de M. de la Fayette à vous
pour vous prier de vouloir me délivrer un mandat
à titre d'appropriation de ce qui m'est dû de la somme
de 100 fr. vous m'obligerez Monsieur de remettre
au plus tôt possible le susdit mandat à Monsieur
Leducqumme au à Monsieur Gellet qui aura le
plaisir de le vous remettre.

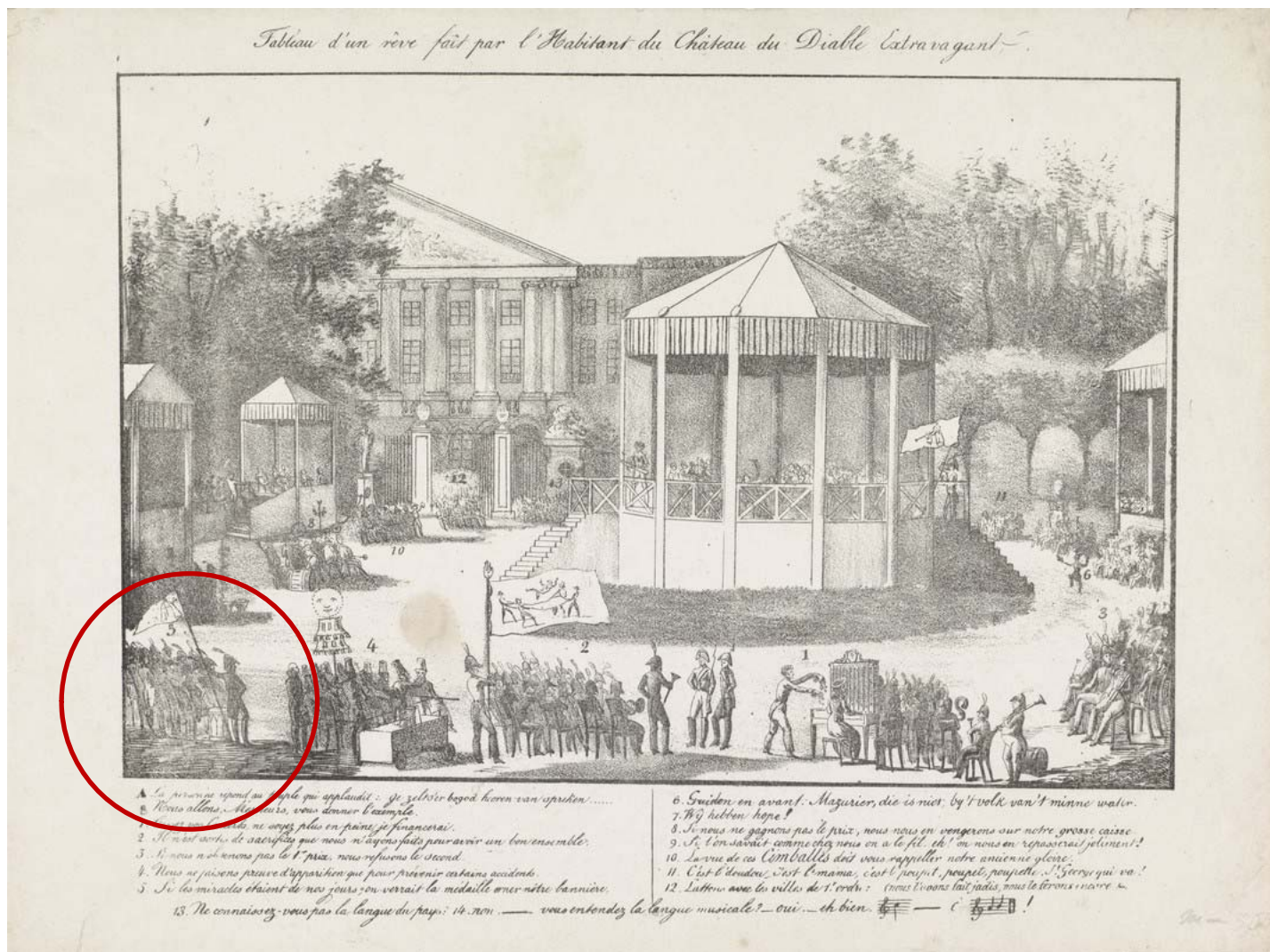
J'ai l'honneur de vous saluer
M. de la Fayette

Je rappelle à votre souvenir Monsieur la petite Note
qui vous a été remise des Dilectissimes pour moi aux
Municipaux assistants aux Séances et Procès-verbaux
ainsi que pour les Comptes de Courant et Procès-verbaux

Bruxelles le 8 Janvier 1837.

exp. le 15 d. n. 1300
BZ

Brief van de dirigent
van de harmonie aan
de Halse burgemeester
(1837) (stadsarchief)

Aan de hand van het vaandel op deze prent kan aangetoond worden dat de harmonie deelnam aan een concours in het Brusselse Warandepark (1830)

V. De collega's

- Consulteer het archief van andere (muziek)verenigingen uit de gemeente
 - nog in bezit van de vereniging
 - of bewaard bij de heemkring, het museum of gemeentearchief

VILLE DE HAL.

SOIRÉE MUSICALE

donnée à l'établissement du Jardin de St Christophe,
le Dimanche 21 Janvier 1866,

par la Société

D'HARMONIE DE Ste CÉCILE

et la Société

DE CHŒURS ROLAND-DE-LATTE,

avec le concours de

M. LEENDERS,

ARTISTE VIOLONISTE, ETC.

PROGRAMME.

1re PARTIE.

1. Fantaisie sur *Lera*, morceau d'harmonie arrangé par M. Sarrazenchi.
2. *Martha*, air chanté par M. G. DEBOECK. F. De Flotou.
3. Solo pour trompette, exécuté par M. L. GUYELIER. Gallay.
4. *Bonsoir*,
| *Le cri de guerre*, | chœurs F. Lintermant.
5. Fantaisie brillante pour violon, exécutée par M. LEENDERS. De Bériot.
6. *Angé ployez votre aile*, romance chantée par M. G. WIBIER. Masini.
7. *Trientje la Marolienne*, chansonnette comique par M. V. GALLEMAERTS. ...

2de PARTIE.

1. Pol-pourri sur *Belisaire*, morceau d'harmonie arrangé par M. Stravinskitch.
2. *Mazepa*, galop de Concert pour piano, exécuté par M. E. HOUSSIAU. A. Quidant.
3. Fantaisie pour violon, sur des motifs du *Trouvère*, exécutée par l'auteur. M. Leenders.
4. *Bel willet ou le tambour maître*, chansonnette comique par M. E. MUSSCHIE.
5. *Hymne du matin*, chœur. . . . L. De Billé.
6. *Pépita*, idem. . . . Ad. Moller.
7. *Jactone*, tyrolienne chantée par M. WIBIER. Wickerlin.
8. *La Berceuse*,
| *Le Carnaval de Venise*, | morceaux pour violon exécutés par M. LEENDERS. Paganini.

Le piano sera tenu par MM. OFFERS, N. HEWAERT et E. HOUSSIAU.
Il sort des ateliers de M. BERDEN, de Bruxelles.

Affiches kunnen je op het spoor zetten van samenwerkingen met andere muziekverenigingen (programma uit 1866)

VI. Het parochiearchief

- Was/is er een band met de parochie? Dan is het parochiearchief een must!
 - Bewaard in de parochie of in het rijksarchief of gemeentearchief

Door My J. B. Vander Cammen
judicant dezer kerk. Stad halle
verschoten Voor Vicol en Bad Snaren
de Somme Van Sed guldend en =
acht ~~thien~~ thuen Augvers Brabants
halle den 12 february 1806

6-16 Monsieur qui le payera l'état
ci dessus montant a six florins Dux
sont sols halle le 12 fevrier 1806

pour acquit
J. B. Vander Cammen

L. de Bruggere

Uit het parochiearchief: betalingen aan de muziekmeester van
de harmonie

Leusden 17 Mai 1817.

Monsieur

D'après la commande de Monsieur Gibles
 j'en ai fait par venir trois Clarinette en B.
 bois de buis garnie en ivoire et une petite
 Clarinette en mirbamel bois et garniture pareille
 ainsi que la petite flûte en mirbamel.
 Vous trouverez ils enclat mon Memoire
 sont les prix son pareille à la note que
 j'ai donné à M. McDoaght en 1818.
 pour les Clarinette j'ai mais comme je vous
 ai déjà dit je ne les ai donner à la parole
 on doit avoir la première fois mais
 j'espère que vous en serez satisfait
 en attendant je vous prie d'accepter
 l'argent fructe

les Clarinette son numéroté
 pour qu'on ne les échange pas
 la pierre et les en de chaque
 son de vant le demi ton.

J'ai l'honneur de vous
 Saluer très humblement
 H. Raingo
 luthier.

© KMG-MRAH

Klarinet (collectie
MIM) door dezelfde
bouwer

Correspondentie i.v.m. de aankoop door de kerkfabriek van muziekinstrumenten
bij Marcel Raingo; deze werden ook door de harmonie gebruikt

VII. De gemeenteadministratie

- Neem een kijkje in de gemeenteadministratie
 - notulen gemeenteraad
 - notulen schepencollege
 - statuten verenigingen
 - briefwisseling
 - rekeningen
 - ...
- Bij uitbreiding zijn er wellicht sporen in de archieven van
 - het cultuurcentrum
 - de cultuurraad
 - de muziekacademie

1.	Aan J. Huyd, voor Werk	2.	"	24. fl.	
2.	Aan de W ^{me} van Renssum, kluisk.	2.	"	135. 35.	" 14.
	Huur van Kakenen Enk. der				
	Marschauffsee		50. "		
1.	Aan den Edele heer Districts Commissaris	1.		50. "	
	Kratten der Huizen van Enkele				
	Policie		16. 72.		
1.	Aan den Edele W ^{me} Districts Commissaris	1.		16. 72.	
	Ontvoering uitgaven ter Schikking				
	van G. M.		100. "		
1.	Aan J. W. E. H. van Districts Commissaris.	1.		24. " 76. "	
	9/10 Gedult der belasting op het				
	Gemaal		6281. 15.	6280. - 94 1/2 =	20. 1/2
1.	Aan den W ^{me} Ontvanger der belastingen				
	1/5 van het Onverloofde 1/10, ten				
	behoeve der Provincie		139. 58.	139. 58. 139. 58.	
	Aandeel der Som ter bestijding van				
	de uitgaven van het Bevelaars Werk,				
	huis		115.		
1.	Aan den W ^{me} Debiets Ontvanger	1.		115. "	
	voor Klokkensluivers, Muzikanten		100. "		
1.	Aan D ^{re} Servail voor der Muzikanten	1.		54. 34.	
	De Transporten				
			13284 60.	12835 =	4406 10 1/2

Ook de stadsrekeningen geven informatie over de harmonie: betaling aan muzikanten uit 1829

Monsieur Tondelais D.
a remis a la Societe en l'honneur
a Hal, une contrebasse qui lui
sera rendue si elle ne convient
pas a la Societe, ou qui lui
sera paye au prix de deux
cents francs, si elle est trou-
vee convenir; le payement
de ce prix sera effectue dans
le terme de 3 mois
au plus, et trente cinq pour interet
Hal le 3 Juin 1834

[Signature]

[Signature]

Wanderhammen

Aankoop van muziekinstrumenten voor de harmonie door de stad (1834) (uit het stadsarchief)

VIII. Hogerop

- Ook het archief van de provincie en andere overheden kan helpen
 - Bijv. subsidiedossiers
 - Bijv. dossier 'Koninklijke' titel

Dossier

14

I.G.N. 914.

No.

D. R. IV

Hal

Harmonie Ste Cécile

434

CTM

(Voir la suite au N°

Royale le 6 mai 1902

N° D'ORDRE	DATES	DÉPÊCHES DE	ADRESSÉES A	SOMMAIRE

Het dossier i.v.m. de toekenning van de titel 'Koninklijke' bevindt zich in het archief van het Koninklijk Paleis (Rijksarchief)

IX. De pers, vaak een goudmijn!

- De plaatselijke en regionale pers heeft ongetwijfeld over bepaalde activiteiten bericht of ze zeker vermeld in een agenda
 - delf de artikels op!

HAL. (*Correspondance particulière*). — Dimanche, 5 mai, a eu lieu le grand concert de la Société d'harmonie, sous la direction de M. Labory, avec le concours de Mlle Redouté, la brillante élève de Duprez, de Joseph Servais, de MM. Poncelet, saxophone solo, et Meert, flûte solo de la musique particulière du Roi.

Mlle Redouté a chanté le grand air des *Mousquetaires de la Reine* et l'air de la scène des bijoux de *Faust*. Plus souvent que nous, vous avez pu, à Bruxelles admirer la voix si pure, la diction élégante, le style élevé, le sentiment si profondément poétique de l'éminente chanteuse; vous pouvez-vous figurer les bravos sans fin, par lesquels le public d'élite, qui garnissait la salle de la Société, cherchait à lui prouver son admiration.

Qu'il me suffise de dire que l'air des *Mousquetaires de la Reine* a été bissé et redemandé à grands cris.

Joseph Servais, comme partout, a soulevé des transports d'enthousiasme. Mieux que jamais, il a joué avec ce coup d'archet merveilleux, la fantaisie sur le *Désir* et celle sur la célèbre romance de Carafa « *O Cara Memoria* » de Servais père.

Quant à MM. Poncelet et Meert, ce sont des artistes dont l'éloge n'est plus à faire. M. Poncelet qui, dans la fantaisie pastorale de Singelée, a étonné son auditoire par la puissance et la finesse de son jeu; M. Meert qui, dans le concerto pour flûte de Dumon, a montré un mécanisme des plus remarquables joint à une ampleur, à une pureté, à une douceur de son peu communes.

Nos plus chaleureuses félicitations à la Société qui a brillamment enlevé le mélange sur le *Pré-aux-Clercs*, de Panne,

Bericht uit de
'Guide Musicale' uit
1872

X. Festivals en wedstrijden

- Nam de vereniging deel aan festivals of wedstrijden?
 - Ga op zoek naar de archieven van de organiserende vereniging of instantie

VILLE DE HAL.

LISTE

DES
SOCIÉTÉS D'HARMONIE, DE FANFARES ET DE CHANT D'ENSEMBLE

QUI SE FERONT ENTENDRE

AU GRAND FESTIVAL

DU 10 JUILLET 1864.

Nombres d'œuvres designées par le tirage au sort	SOCIÉTÉS.	MORCEAUX.

KIOSQUE DE LA RUE DE BRUXELLES.

N° 1 au N° 18 inclus.

1	SCHAERBEEK : LE CERCLE WEBER.	Fanfares.	1. Ouverture, par Humblot. 2. Mélange sur le <i>Troucère</i> , par Panne.
2	CASTIAU : SOCIÉTÉ DES CHŒURS.	Chœurs.	1. <i>Le Combat naval</i> , par Saint-Julien. 2. <i>Les Chasseurs Montagnards</i> , par Dubourg.
3	WOLUWE-SAINTE-ÉTIENNE : LES CARABINIERS BELGES.	Id.	1. <i>L'Union fait la force</i> (.....). 2. <i>Fugons Venise</i> , par Dineur.
4	VIRGINAL : SOCIÉTÉ DES FANFARES.	Fanfares.	1. Divertissement du <i>Pardon de Ploërmel</i> , arrangé par Panne. 2. Pot-pourri populaire, par le même.
5	BRUXELLES : L'UNION CHORALE.	Chœurs.	1. <i>Les Buteurs</i> , par L. Derillé. 2. <i>Les Castagnettes</i> , par Vanderdoot.
6	NOSSEGHEM : SAINT-ÉLOI.	Id.	1. <i>La Nuit</i> , par Bosselet. 2. <i>Den Oogst</i> , par Kautze.
7	NAMUR : FANFARES NOTRE-DAME.	Fanfares.	1. Ouverture. 2. Pot-pourri des <i>Vépres Siciliennes</i> , arrangé par E. Sana.
8	ENGHIEN : LA JEUNE GARDE ENGHIENNOISE.	Chœurs.	1. <i>Le Chant des Amis</i> , par Amb. Thomas. 2. <i>Les Enfants de Paris</i> , par A. Adam.
9	BEERSEL : SAINTE-CÉCILE.	Id.	1. <i>Koor Koning</i> , par Kücken. 2. <i>La Patrouille</i> , par Van Acker.
10	FELUY-ARQUENNES : LES ÉCHOS DES CARRIÈRES.	Fanfares.	1. Fantaisie sur <i>Rigoletto</i> , arrangée par Panne. 2. Pot-pourri de <i>L'Ame en peine</i> .
11	GOYCK-WERKEN EN VOLHERDEN RHETORIKA.	Chœurs.	1. <i>Flacendren</i> , par Ch. Miry. 2. <i>La Chasse aux Isards</i> , par Alfred R.....
12	BRUXELLES : L'ÉCHO DU COMMERCE.	Id.	1. <i>Les Buteurs</i> , par Derillé. 2. <i>Le Lever</i> , par Jourdet.

Programma van een
festival in Halle (1864)

XI. Allerlei manifestaties

- Was de vereniging aanwezig bij culturele, politieke of religieuze manifestaties? Ook dat liet zijn sporen na!

De harmonie bij de uitvoering van Servais' 'Jubelkantaat' (1907) (©
den AST – Streekmuseum Halle)

Streekmuseum Halle
© MET vzw

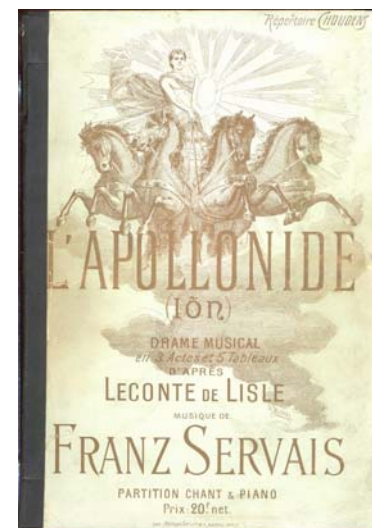
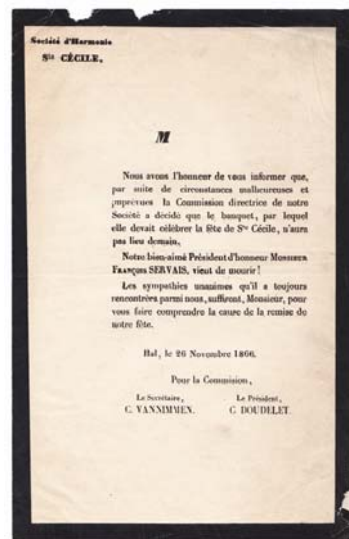
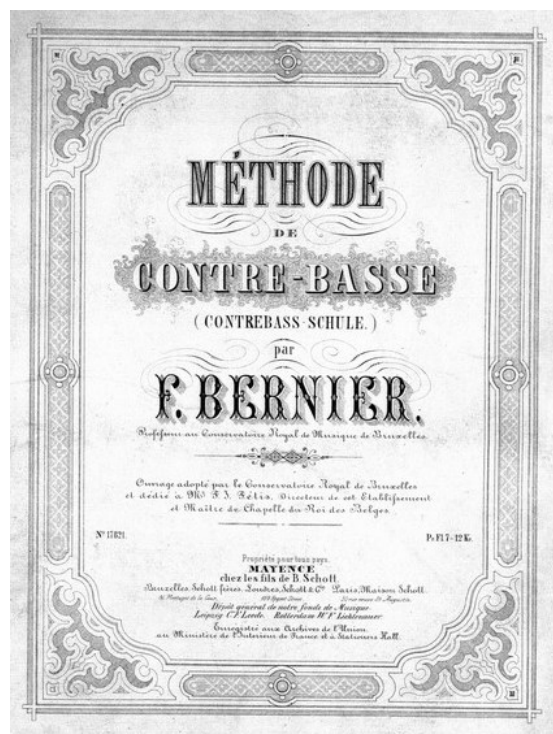
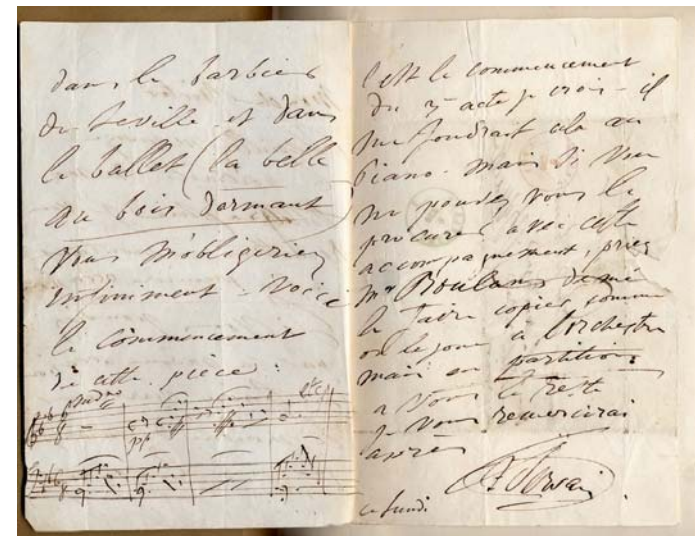
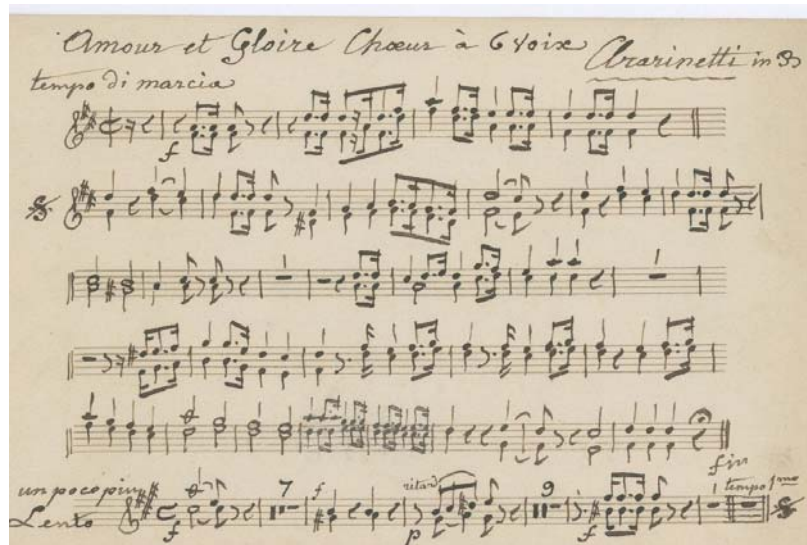

Servaisherdenking (1957) - de aanwezigheid van het vaandel en van de voorzitter van de harmonie, duiden op de betrokkenheid van de harmonie bij deze gebeurtenis

XII. De mensen achter de vereniging

- Zoek genealogische en biografische info over de
 - dirigenten
 - bestuursleden
 - muzikanten
 - solisten
 - ereleden

Composities van de dirigent, briefwisseling van Servais, contrabasmethodiek van een muzikant, overlijdensberichten, ... dragen alle bij tot de geschiedenis van de vereniging

Wie vindt, die zoekt verder

- Geen archief meer? Geen ramp!
 - Verenigde Accordeonisten Halle: er was niets meer uit 1924-1974, maar na enkele jaren speuren kwam er heel wat boven
- De ene vondst zet je op weg naar de andere

Wie vindt, die zoekt verder

- Eindresultaat moet niet noodzakelijk een publicatie of tentoonstelling zijn
- Niet wachten tot de vooravond van een jubileum!
 - Mooi voorbeeld: Sint-Martinusfanfare Halle: archief in bewaring in Stadsarchief Halle, wordt in kaart gebracht en nog uitgebreid door twee muzikanten, zonder dat er een feestjaar op komst is

Contact

- Peter François:
 - dienst AST – Stad Halle
 - den AST, Meiboom 16, 1500 Halle
 - denast@halle.be
- Nuttige links:
 - www.denasthalle.be

